

Gábor László:
„Te ismered a házam...” –
Híres lakók, beszélő helyek

SZÜLŐFÖLD KÖNYVIADÓ, SZOMBATHELY,
 2024. 316 OLDAL

„...a végtelent akarja. Mária...
 semmit se tud, csak mindent...”

Felejtethetetlenül szép sorokat olvasunk Kosztolányi Dezső *Röpipma* versében, amely a költő legszebb szerelmi vallomásai közé tartozik. A költemény litániás hangulata és gazdagon áradó képei soronként mozdítják meg és mossák el a földi létezés (szöveg)határait, éterivel emelve a szeretett nőt, Máriát. Vajon ki lehet a titokzatos múzsa, merül fel bennünk szinte teljes természetességgel a kérdés. Nem csoda, hiszen „...az olvasókat nemcsak az olvasott szöveg, de annak tágabb – életrajzi és kultúrtörténeti – kontextusa is érdekli” – írta Halmi Tamás *Rekonstruált sorsok* recenziójában, amely Gábor László „Te ismered a házam...” – *Híres lakók, beszélő helyek* kötetét ajánlja. A könyv ráadásfejezete *Kosztolányi utolsó szerelmének lábnymain* címet kapta, amely Visegrádon játszódik. Különös véletlen, hogy épp itt bukkanunk Vas vármegyei kötődésre, hiszen a nagy költő múzsája, Radákovich Mária fiatal korában Szentgotthárdon élt: „A környékbeli andalgások és együttlétek alkalomával sokat beszélgettek. Leginkább Kosztolányi kérdezgette az asszonyt. Minden érdekelte... Mária elmesélte az egész életét, hol született, hogyan költöztek a fővárosból egy vidéki, Vas megyei kisvárosba, Szentgotthárdra.” Gábor László könyvének címadása, „Te ismered a házam...” varázsos világot sejtet, sokunk meghatározó verselményét, Kosztolányi Dezső *Hajnali részegségét* idézve. Az alcím pedig stílusosan leszűkíti, hova is csöppenhetünk a kötetet olvasgatva, lapozgatva. Híres művészek

számára fontos otthonok, nyaralók és helyek táruznak fel megkapó módon, természetes közelségben.

Kik is ők? Latinovits Zoltán, Bajor Gizi, Ady Endre, Babits Mihály, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Fekete István és Gárdonyi Géza: a névsorból máris láthatjuk, hogy a szerző számára a színművészet és az irodalom egyaránt különös vonzerővel bír. A tartalomjegyzéket végigfutva a gyakorlott szemű olvasó máris felmérheti, az egyes írások között nem szükséges sem színház-, sem irodalomtörténeti kronológiát keresni. Természetesen összefüggések és áthallások adódnak bőven. Magunk dönthetjük el, hogy milyen befogadói pozícióból olvasunk, és melyik történettel kezdjük el az időutazást. Gábor László ebben legalább akkora szabadságot ad nekünk, mint ahogyan ő maga járta be Ady Endre pesti lakását, vagy fedezte fel a budai várban Tóth Árpád egykori házában ablakait. Mert a „Te ismered a házam...” előszavában a szerző igen visszafo-

gottan, mégis már a negyedik mondatában egyértelműen jelzi, hogy a kutatásai mellett „...valóságos időutazásban lehetett részem. Az ismeretek ugyanis pillanatok alatt életre kelnek azokon a helyeken járva, ahol ők éltek... A tér ugyanaz... az idő pedig beutazható.” Talán nem véletlen, hogy minderről épp Babits Mihály sorai jutnak eszünkbe az *Útinaplóból*: „...voltaképpen minden élet utazás... Minden lélek utazik (térben és időben) – és minden őszinte könyv útinapló.”

Gábor László könyve őszinte időutazás, mert személyes közelségbe hozza az említett művészeket. Ennek oka kettős. A szerző jó tollú, és könnyed történetmondó stílusa van. Minden apróságra kiterjedő pontos figyelme, érdeklődése sorról sorra ragadja magával az olvasót. S mielőtt feleszmélnénk, rögtön be is látjuk, hogy a történetek a korabeli tárgyi környezet bemutatásán túl a művészek egyéniségét és a művészi alkotás titkait is fürkészik, mint például: „Hogyan születik a mű?” – „Miből és hogyan formálódik a tehetség?” – „Mi adhat ihletet?” S valljuk be, a mindenkori olvasó a sorokban vagy a sorok között olvasva a mélységet és magasságot megélő és átadó zsenialitás mellett emberi vonásokat, személyes arcéleket is keres. Vajon a híres lakók boldogok voltak-e Budapesten, Esztergomban, Visegrádon, Göllén vagy éppen Egerben?

A válaszokat egyéni és láttató módon kapjuk meg, hiszen már tudjuk, hogy a régi történeteket idéző helyek és házak azonnal üzenni és beszélni kezdenek, amint az érdeklődő tekintet sávjába esnek. Az egyes fejezetek végén Gábor László ugyanis különleges játéktérbe invitálja olvasóját. Itt szerző és olvasó összekacsint, helyet adva egy pillanatnyi ámulatnak, ahogy Kosztolányi írta:

„Miféle ország, mondd, e gyermek-ország,
miféle régen elsüllyedt mennyország?”

Az író kevés helyet hagy a kételynek. S ha ébrednek is kérdések bennünk, hamar, szinte a következő sorban választ is kapunk rájuk. A szövegeket kísérő, igényesen válogatott fényképanyag pedig önmagáért beszél.

Az érdeklődés és az inspiráció nagy erőt ad, de egy ilyen könyv megírásához komoly kutatómunka is kellett. Látván az írásokhoz kapcsolt gazdag forrás- és irodalomjegyzéket, ebből sem volt hiány. Ha valaki érdeklődne egy-egy rész kérdés iránt, innen bőven meríthet a jövőben. Külön megjegyzendő, és ez már a köszönetnyilvánításból is kiderül, hogy az adott témakör elismert irodalomtörténészei, szakemberei, a művészek családtagjai is kísérték, támogatták Gábor László munkáját, amit az érdeklődő olvasók mellett az érettségire készülő fiatalok is haszonnal forgathatnak.

A könyv olvasószervezője Bardi Erzsébet. A könyvtervet és a nyomdai előkészítést Geosits Zsolt végezte. A kötetborító Müller Péter grafikus munkáját dicséri. A szombathelyi székhelyű Szülőföld Könyvkiadó, Farkas Csaba vezetésével, egy újabb tartalmas és minőségi könyv kiadását tudhatja magáénak.

A kezdő időutazók számára ajánlott beavató olvasmány, a gyakorlottaknak pedig kiváló kézikönyv Gábor László: *„Te ismered a házamat...” – Híres lakók, beszélő helyek* című műve. Főleg úgy, hogy a fent felsorolt kérdésekre is válaszokat kapunk, hiszen jelzi a kötet mottója, amely egyben jó útravaló is:

„...boldogok voltunk, ámbár ezt nem tudtuk,
hiszen éppen ezért voltunk boldogok.”
(Fekete István)

G. Tóth Franciska